

Urbán Péter

Kiképzés

Urbán Péter
(1979, Budapest)
író, Budafokon él

1940. január közepe – február közepe

Ferenc gondolatai azon jártak, hogy a lassan elkészülő sportpályáról vajon sikerül-e megszerzenie a feltekereselt drót egy darabját, amivel a területet keríteni fogják. Beszélt egy emberrel, aki nem lakott messze a kaszárnyától, és átvette volna a drótot a tyúkjaihoz, ketrecnek. Ferencen kívül az ezredben szinte senki nem törte a fejét ilyen „csórásokon”, de éppen ezért kissé különbnak is érezte magát. Neki megvan a magához való esze. Nehéz lesz, mert sokan figyelnek, sok szem sokat lát, most azt latolgatta, mi lehet a büntetés. Bizonyára nem kerül haditörvényszék elé, ez annyit nem ér. Valamennyi zárkát kaphat érte, ez a kisebbik baj. A nagyobbik az lenne, ha rossz híre kelne, ha elhíresülne mint ügyeskedő. Vagy tolvaj. Attól kezdve mindenki a kapcájának tekinthetné. Akkor inkább mégis valami más módot keres, mert nagy baj lenne a kiképzőket meg a hivatásosokat, de még a földijeit is maga ellen hangolni. Nagyot sóhajtott, és számolgatni kezdte, mikor kaphat kimenőt, mikor engedik haza néhány napra vagy hétre. De neki gyermekei vannak, állandó kenyérgondokkal küzd, a fene essen belé, kit érdekel, mit gondolnak, neki kell az a drót. A szobácska üvegezett ajtaján és a mellette lévő ablakon vidáman sütött be a tél végének fényes, de csekély meleget adó napja.

*

Ferenc megúsza a dolgot a dróttal, egyvalaki vette csak észre, Bogár, aki attól kezdve már kevésbé volt barátságos a fiatal Erdődivel. Megve-

Részlet a szerző *Varjóröpte* című, hamarosan megjelenő regényéből.

tése talán jogos volt, mégis nagyon sértette Ferencet. Bogár ázsiója magasra szállt, amikor az egyik karpaszomántos őrmester kézlényomásra hívta ki a magas férfit, és rajtavesztett. Az őrmester legalább száz kiló volt, pirospozsgás arcú, kövér, erős ember, Bogárnál nem alacsonyabb, és Szluhának hívták. A legendásan erős Bogár ágyához állt, és erőpróbára hívta. A közlegény csendesen tisztogatta a bakancsát, nyugodtan fölneztet állá alá konyulód bajusza fölül, és úgy felelte:

– Csak ha magunk között csináljuk, úgy.

Szluha felhúzta a szemöldökét. Azt hiszi ez a madárijesztő, hogy legyőzheti őt?

– Miért csinálnánk négyszemközt, ha egyszer mindenki megláthassa, hogy lenyomom magát, mint a szúnyogot? – nevetett saját tréfáján a tisztas.

– Csak ha magunk között csináljuk. És nem bánom: ha kegyelmed legyőzne, akkor mindenki előtt is kiállok.

Szluha elbizonytalanodott, mert a földműves igen magabiztosnak látszott, még a bakancs törölgetését sem hagyta abba. Meg aztán ez a Bogár kitartja a puskát akármeddig oldalt is, előre is, mégsem sül bele soha. Talán jobb lesz mégis kipróbálni maguk között, és nem mindenki előtt megégetni az ujját.

– Egye meg magát a fene, hát legyen úgy – legyintett a karpaszomántos, erre Bogár szépen letette a fényesen csillogó bakancsot az ágya alá, összehajtogatta, és egy dobozba rakta a rongyot, visszatekerte a bagarolos cipőpaszta tetejét, a rongy mellé helyezte, majd becsukta a dobozát, és a bakancs mellé csúsztatta az

ágy lábához. Nyugodtan fölállt, megmosta a kezét a lavórban, és a türelmetlenül tébláboló őrmester után ment. Egy kisebb szobába indultak, ahol az írnokok szoktak dolgozni, de most üresen állt, és becsukták maguk után az ajtót. A fél körlet az iroda elé gyűlt, és izgatottan vitatkozva várta az eredményt. Az ajtó mögül egy ideig nem hallatszott semmi, majd tompa káromkodás, fújtatás, érthetetlen szavak. Aztán újra csönd, és újfent dohogás, bútorrecsegés, székláb súrlódása a padlón. Harmadszor is csönd, ezután az őrmester vágta ki az ajtót, és vörös fejfel csörtetett el. Bogár nyugodtan, szótlanul jött ki a szobából, mindenkiből egyszerre tört ki a visszafojtott izgalom, egyszerre kérdezgették a közlegényt, hogy mi történt odabent. De Bogár csak a vállát vonogatta, és nem felelt. Később az őrmester kijelentette, hogy ne kezdjen senki ezzel a Bogár honvéddel, mert marha erős egy ember. Az érintettek nem nyilatkoztak, mégis mindenki biztosan tudta, hogy Szluha karját háromszor egymás után nyomta az asztalhoz a nagybajuszú közlegény.

Bogár erejének nagy hasznát látták a lövegek mellett, mert a lövedékek közel fél mázsás súlya megdolgoltatta a tüzéreket. A legénységet a tisztek egy idő után úgy rendezték össze, hogy minden csoportba jusson a legmarkosabbakból. Ferenc meglepődve tapasztalta, hogy Bogár után ő számít a legerősebbnek, élcelődtek is az ágyúsokon a repülősök, hogy egy golya meg egy pinty emelgeti legjobban a „malacot”, ahogy a lövedéket nevezték. Ferenc három, magánál egy-két évvel fiatalabb legényt kapott társul, akik tisztelettel néztek rá, amihez nem volt hozzászokva, de azért jólesett neki a fiúk bizalma. Mindegyik földije volt, egyszerű parasztyerekek, ötödiknek meg egy vasgyári munkásfiú csatlakozott a kompániához. Négyesben, ötösben akár a lőszeres autót is ki tudták emelni a sárból, ha megszorult. Tapasztalatból és paraszti ésszel mindig kitalálták a módját a legjobb fogásnak, a legkönnyebb emelésnek. A repülősök, a tankosok, de még

a nyalka huszárok sem mertek nevetni azon, ha akár az ő csoportjuk, akár Bogaré énekszóval vonszolta a féltonnás szerelvényt a löveghez.

A tél végén aztán jöttek a menetgyakorlatok, a világ végére is gyalog mentek, kutyagoltak a teljes felszerelés súlya alatt, lövegekkel vagy anélkül, földutakon, dombnak, hegynek föl és le. Kaptak egy ügynevezett gyakorló ágyút, ami csak egy ósdi kerékre erősített, két tonnás vasbeton kolonc volt, és arra szolgált, hogy a mezőn parancsra húzhassák, vonhassák, tolhassák, amíg csak bírta a lábuk, a karjuk. A menetgyakorlatok első hetében Bogár egyik nótáját vette elő a csapat, az ügyeletes tiszt azt daloltatta velük.

*Százados úr, sejehaj, százados úr ha felül a lovára,
visszatekint, sejehaj, visszatekint az elfáradt bakára.
Ugye, fiú, szép élet a katonaelet,
csak az baj, sejehaj, csak az a baj, hogy nehéz a viselet.*

*Diófából, sejehaj, diófából nem csinálnak koporsót,
a bakának, sejehaj, a bakának nem írnak búcsúztatót.
Ágyúgolyó lesz annak a búcsúztatója,
barna kislány, sejehaj, barna kislány lesz a megsiratója.*

Azért szerették a tüzérek, mert ágyúgolyó szerepelt benne, szívesen dalolták. Ferenc nem szerette énekelni, egyrészt mert a Bogár nótája volt, aki most már elég nyilvánosan lenézte őt, meg azért sem, mert a halálról szólt, babonából hát nem is énekelte. Nem meghalni, hanem hazamenni akart ő a katonaságtól. Az ezred ütemre lépkedett, nem volt hosszú nóta, már a vége felé járt, amikor valaki megtaszította Ferencet. Meglepve nézett fel, hát Bogár lépkedett mellette, és komoran nézett rá. Amint a nóta elhallgatott, megszólalt az amúgy csendes férfi:

– Te mér’ nem énekelsz?

Ferenc nem válaszolt. Mi köze hozzá? Nem mindenki dalolt mindent, megvoltak a sajátos szokások. Eddig senki sem szólt, amiért ő ezt a dalt rendre nem énekelte.

– Nem szoktam – vont vállat végül. Nem voltak jóban Bogárral, de nem volt közöttük nézeteltérés.

– Tolvaj is vagy, meg nem is énekelsz.

Ferenc arcába szökött a vér.

– Maga engem ne ócsároljon. Én magának nem ártottam.

– Majd ártok én neked. Lesz nemulass, meglásd.

Ferenc alulról nézett Bogárra. Lehet akár milyen erős, a bicska neki is a szívéig szalad. Ferenc híres verekedő volt a maga vidékén, sok harag szorult belé, most feltolult minden bánatalma, gondja.

– Kár volt fenyegetnie. Kettőnk közül most már az egyiknek csendben kell maradnia.

– Legyen úgy. Mérkőzzünk meg.

Csendben léptettek tovább, köröttük a többiek lélegzetviasszafojtva lesték, mi lesz a civódás vége. Egy ilyen verekedés izgalmasabbnak ígérkezett minden egyéb eseménynél.

– De tüzér módira! – vágta ki hirtelen Kapcsa, egy jó eszű, fekete sorkatona, aki mindig mókán járatta az eszét. A két vitázó figyelmesen fordult a feketéhez.

– Hát hogyan? – kérdezett közbe Tóth János, egy leppedő szájú, ritkás bajuszú legény.

– Nem egymásnak mennek, hanem a malacoknak. Aki többet bír, az győz, a másik meg elismeri.

Egy ilyen erőpróba nagyon a kedvére volt mind a két férfinak. Ha egymásnak mennek, ki tudja, az egyik bizonyosan ottmarad, de a másik is megsérülhet, azután jön a büntetés, komoly katonai ítéletet kaphat, aki életben marad, börtön vár rá, vagy rosszabb. És ki tudja, kinek a szívében, belében áll meg a bicska. Ha meg dolgozni kell, azért még dicséretet is kapnak, vér sem folyik. Egymásra néztek, Ferenc vállat vont.

– Így legyen! – bölintott Bogár, és előrébb lépett, hogy másik honvéd mellett kezdje a következő nótát. Szétnyílt számára a tüzerek sora.

*

Másnap az üteg állománya lőszerakodási feladatot kapott. A lövedékeket kellett új helyre vinni, a vasúton érkezett titkos szállítmány az új ágyúkhöz tartozott, a készletet tehát át kellett rendezni. A kijelölt kamrában négyszáz malacot tároltak, az üteg százfős legénységéből több szakaszt jelöltek ki a feladatra, köztük Erdődi és Bogár egységét is, összesen negyven embernek kellett párban a negyven méterre levő új raktárba hordani a lövedékeket. Kétórás elfoglaltságnak ígérkezett. Reggel a napostiszt előtt két honvéd jelentkezett, az égimeszelő Bogár, meg a szúrós szemű Erdődi. Az előbbi kezdett a szóhoz tisztelgés után:

– Hadnagy úr, szeretnénk mink pakolni ma a lőszert.

– Úgy tudom, maguk kapták a feladatot. Mit szeretne akkor?

– Nem úgy értem, hogy a szakasz. Csak mink ketten...

– Micsoda? Hogy a fenébe...? Maguknak element az esze, négyszáz malac, az fejenként kétszáz, abba beledöglenek.

– Az úgy volt, hogy nekünk vitánk van egymással – szólt bele Ferenc is. – Azt elrendeznénk ezzel.

– Aki hamarabb végez, annak van igaza. Oszt akkor le van tudva a dolog – bólogatott Bogár is. A napos irodájába a szomszéd szobából ekkor belépett az őrnagy, a tüzérosztály parancsnoka, mindhárom katona vigyázzba állva tisztelgett neki.

– Jól hallom? Maguk egyedül akarják át pakolni az új szállítmányt? Mert vitájuk van? – Az őrnagy nevetni kezdett. – Aztán mi történik, ha megsérülnek?

– Aki feladja, az veszített. Megsérülni meg az egész szakaszból más is megsérülhet, ha negyvenen pakolunk – dörmögte Ferenc. Az őrnagy homlokára tolt a sapkáját, úgy vakarta meg a fejét, mert a közlegénynek igaza volt. Így legfeljebb ketten sérülhetnek meg, de talán egyik sem. Úgy meg akárhányan is a lábukra ejthetik azokat a fránya lövedékeket.

– Legyen. Ilyet még úgysem láttam – bólintott az őrnagy.

Az udvaron hamar sürgés-forgás támadt, a párbaj (mert így nevezték el rögtön: tüzérpárbaj) híre szétszaladt a kaszárnyában. Az ablakokban mindenhol a pihenőben lévő honvédek fejei jelentek meg, az udvaron a tüzérek rendezkedtek. Nyolcan nagy gyorsan felseperték a teret, hogy kő vagy kavics ne kerüljön a rakodók útjába, Bogár komótosan megmosta az arcát és a nyakát egy hidegvizes tálban, hogy felfrissüljön, a tél végi napnak kevés ereje volt. Fényes, szép reggelük volt a katonáknak. Ferenc felgyűrte az inge ujját, és a zubbonyát keresztbe kötötte a vállán, hogy védje a lövedékek kemény acéljától. Két tiszthelyettes megszámlolta a malacokat, kijelölték Bogár és Ferenc oldalát, a tisztek odébb gyülekeztek, ezüst és nikkell cigarettatárcájukon ütögették a füstölőnivalójukat. Azután a két férfi a kamrához ment, mindenki elhallgatott, egy kicsit vártak, majd az őrnagy bólintott, az öt figyelő tizedes pedig megadta a jelet:

– Rajta!

Bogár magáról vette le az első fémmalacot, könnyedén a vállára gördítette, és öles léptekkel indult a raktár felé. Ferenc alulról emelt meg egyet, guggolásból állt fel, a félmázsás lövedék cipelésénél nem a súly volt az igazi nehézség, hanem a fogás. A fényes, sima felületű lövedékek csúcsát nem szabadott megfogni, a hengeres test felemelése és lerakása okozott igazán gondot. Ferenc lemaradva kísérte Bogárt, láthatóan rövidebb léptekkel haladt, és nem sietett annyira. Nyugodt, tempós ütemben lépkedett a raktár felé. Bogár már fordult is ki az ajtón, amikor Ferencnek még volt két métere az ajtóig. Elhaladtukban szúrósan egymás szemébe néztek, a magasabbik kikerülte a cipekedőt, így diktálta a munka szabálya.

Ferenc fél szemmel látta, hogy a tüzérek nevetgélve, mosolyogva nézik, biztatják őket, és már titokban fogadásokat kötnek az elsőre.

– Bogárt nem lehet megverni! – hallotta valaki hangosabb szavát. Nem lehet? Majd ő meg-

mutatja. Egyelőre még nem nehezedett el a válla, érezte, hogy jó erőben van, rengeteget emelgettek már a löszert, megszokta a formáját, súlyát. De egyszer sem emelt és vitt arrébb kétszázat, még ötvenet sem. Nem tudta, hogy képes lehet-e rá, ezért úgy döntött, hogy beosztja az erejét, amennyire lehet. Amúgy is így szeretett dolgozni, lassú tempóban, nyugodt erőbeosztással. A katonaságnál ezt nem mindig szerették, de Ferenc nem izgatta magát. Hallotta, hogy többen őt biztatják, és ez jóleső érzéssel töltötte el. Amikor huszadjára tette meg az utat, Bogár már négy lövedékkel vezetett. És a magas katona nem lassított, visszafelé könnyed futólépésben haladt, míg Ferenc a visszaúton csak sietősebben lépkedett, de ezt az időt használta ki pihenőnek egy kis szusszanásra. A harmincadik malacnál már érezte a karja és a lábai nehezedését, a válla pedig sajgott a súlytól. A harminc-hetedik fordulónál úgy jött ki a lépés, hogy Bogárral egyszerre értek a kamrához, a magas férfi hátulról érkezett, de mivel gyorsabban haladt Erdődinél, így kissé megelőzte, és az ajtóban összeért a válluk. Bogár enyhén arrébb taszította Ferencet, aki összeszorította a fogait. Ha nem lenne itt ennyi tiszt, most megütné hórihorgas ellenfelét, de így viselkednie kell. Egye fene. A belül fellobogó tűzből erőt merített, keményebben lépett, fogcsikorgatva emelte a következő terhet, de nem gyorsított.

Ferenc hatvanadik fordulójánál Bogár már a hetvenedik lövedéket vitte a helyére, de ez volt az első kör, amikor az égimeszelő nem futott, hanem sétálva ment vissza. A legénység azonnal heccelni kezdte, de a lekonyuló bajuszú tüzért nem lehetett kihozni a sodrából. Lépkedett tovább, lassabban és megfontoltabban, mint eddig. Ekkor Ferencet kezdték biztatni és heccelni, hogy váltson gyorsabbra. Úgy látszik, a szakaszából többen is rá fogadtak. De ő sem gyorsított. Amikor a nyolcvanadik fordulójához ért, már remegett a lába a súly emelésekor, de amikor elhaladt a cipekedő Bogár mellett, akkor hallotta, hogy a másik hangosan szuszog. Az

erejét mindig könnyedén viselő, megerőltetést ritkán mutató férfinál ez mindenestre meglepő volt. Talán mégiscsak elfáradhat? – született remény Ferencben, és hirtelen nagyon megörült annak, hogy ő alulról kezdte a lerakodást. Így most a középső állványnál tartott, ahogy Bogár is, csak annak a felső sora volt már üres, míg neki az alsó.

A kilencvenedik és a századik forduló között az őrnagy beküldte a tiszteket az irodába, hogy dolgozzanak. Mivel a közlegények feladata erre az időszakra a lőszerrakodás volt, így öneik most nem volt más munkájuk, de a rend és a miheztartás végett az őrnagy sorakozót vezényelt a katonáknak:

– Rendnek kell lenni. Ha már nem maguknak kell cipekedniük, akkor legalább fegyelmetten nézzék végig! És elég volt a fogadásokból, mert elkobzom a nyereséget, ha meglátom, hogy nem hagyják abba!

Az őrnagy távoztával és a legénység sorakozójával elcsendesült az udvar. Az ablakban figyelők is csendesebbek lettek, az ajtóban csak néha jelent meg egy-egy tiszt. Egy idő után csak a két dolgozó lépteinek hangja meg lihegése hallatszott. A századik forduló után Ferenc kezdte úgy érezni, hogy leszakad a válla meg a dereka, a karjai égtek, a legfáradtabbak mégis a lábai voltak. Fájt a talpa, a guggolástól égett mindkét combja. Igyekezett egyenesen tartani magát a szakasz előtt, de egyre inkább csak vonszolta a testét. Bogár sem volt jobb állapotban. A legrosszabb azonban az éhség volt. Elmúlt dél, és még egyikük sem evett semmit. A délutáni nap lassan kapaszkodott felfelé az égen, és bár nem volt magasan így tél végén, most mégis égette a két versengő tarkóját, miközben a jeges szél hűtötte a megizzadt testüket. Bogár előnye több mint tíz lövedék volt, de kezdett veszíteni ebből az előnyből. Most már valamivel lassabban vitte a helyükre a töltényeket, mint Ferenc. Viszont a visszaúton épp egyforma sebességgel közlekedtek, így a kisebbik honvéd hátránya csak nagyon lassan csökkent. A százhuszadik

forduló után csillagokat látott, viszont lassan kiürült a középső sor is, most felülről emelhet-le a malacokat. Ehhez kellett a legkevesebb mozdulatot megtennie. A százhuszonhatodik ágyútölténynél tartott, amikor Bogár először leejtette a súlyt. Hátrafelé csúszott le a válláról, a legénység egy emberként hördült fel. Még bent is meghallották az eseményt, több tiszt is ki-mérezskedett megnézni, mi történt, majd az őrnagy is megjelent. Bogár lihegve térdelt le a lövedék mellé, és csak másodjára tudta a vállára emelni. Láthatóan több erőt vett ki belőle ez a nem tervezett erőlködés, mint bármelyik korábbi emelés. Ferenc megkerülte a szerencsétlenkedő Bogárt, és a helyére vitte a vállán lévő lövedéket. Miután Bogár is a helyére cipelte a magáét, leült a raktár előtt egy tönkre, és néhány percig csak az izzadságot törölgette a homlokáról. De utána újult erővel indult a munkába, és még mindig hét malaccal vezetett Erdődi előtt.

A száznegyvenedik fordulónál Ferencből elszállt a fáradtság. A lába, karja nehezen mozgott, a válla sajgott, de a tüdeje, szíve ütemesen működött, és egyszerre úgy érezte, akármenynyire is nehéz ez a munka, mostantól már akármeddig tudná folytatni. Ez aratáskor is így volt, az első néhány óra szenvedés után összerendeződött a mozgása, és attól kezdve akárhányszor képes volt meglendíteni a kaszát. Lihegett, egész testén hidegen csorgott a verejték, a lábai alig akartak engedelmeskedni, de neki már nem kellett hajlongania a felvételnél, csak a lerakásnál. Bogár is összeszedte magát, kissé lassabban mozgott, többet lihegett, már nem próbálta egyikük sem takargatni a fáradtságát és az összetört testét, csak dolgoztak tovább. A százhatvanadik fordulóra Ferenc nem is emlékezett, csak járt-kelt, mint egy gép, és vonszolta a vállán a terheket egymás után. A lőszer egyre fogyott, de még mindig jócskán volt a polcokon, amikor Bogár másodszor elejtette a töltényt, és maga is a földre esett. Ekkor már feltűnés nélkül az udvar egyik sarkában álltak a felcserek

és az egészségügyiek, az őrnagy küldte őket arra az esetre, ha baj lenne. Most izgatottan futottak az összeesett honvédhoz, aki oldalára tapasztott kézzel ült a porban. A legénység sorai is fölbomlottak, többen is kiléptek, a lihegő férfihoz oldalogtak, az egyik legény, aki nagyobb összeggel fogadott Bogár mellett, húzta volna fel a földről, de az ápolók nem engedték rángatni a sérültet. Ferenc is egy kis szusszanáshoz jutott, de úgy döntött, nem áll meg, mert akkor kiesik a ritmusból, és sokkal nehezebb lesz visszaállni a munkába. Ezért csak lassított, és figyelte az eseményeket, de azért vitte tovább a malacokat.

– A fene egye meg! – káromkodott Bogár.

– Túl csontos a vállam, az a baj. Nem fekszik olyan jól rá ez a rosseb ette kurvaanyja!

Ez is olyan, mint a bátyám, futott át hirtelen Ferenc fején, de maga sem tudta volna okát adni, miért gondolta ezt. Bogár azon emberek közé tartozott, aki mindig bízhatott rendkívüli fizikumában, és így szinte sosem kellett azon gondolkodnia, hogy mihez kezdjen nélküle. Most tanácstalan volt, mert még sosem került olyan helyzetbe, hogy egy munkát ne bírt volna végigcsinálni.

– Valami megpattant bennem. Nem kell segítség! Majd egyedül – lassan föltápászkodott, ivott egy kis vizet, megmosta az arcát, és újra nekiveselkedett. Huszonhét malac volt hátra neki, Ferencnek harminc. A délután is kezdett múlni, a nap lefelé vánszorgott az égen, éppen úgy, ahogy a két katona az udvaron. Ferenc teste is kezdte föladni, a karjából már alig bírta kimasszírozni a fájdalmat, Bogár minden forduló után megállt, és az oldalát dörzsölgette. De a lövedékek lassan fogytak. Bogár már alig haladt, újra és újra meg kellett állnia. Lassanként Ferenc vette át a vezetést, a száznyolcvanadik kör után a legénység ismét lelkesedni kezdett. Egyik-másik néha bekiabált, biztatták Bogárt is, de inkább Erdődít. Többen nagyon komoran néztek maguk elé, akik Bogárra fogadtak, mások meg vidáman heccelték Erdődít, akik órá

tették a pénzüket. A cipekedők egyre lassultak, már Ferenc is kénytelen volt megállni. Nagyon jólesett kicsit pihentetni a lábait, megdörgölte a combjait és a vádliját, gyorsan átgyúrta a vállait meg a karjait is. Megropogtatta a derekát, megforgatta a felsőtestét, azután nagyot sóhajtvá folytatta a munkát. Már tízzel vezetett, és az utolsó tíz lövedék következett. Elterjedt a párbaj közelítő végének híre, és bentről ismét kiáramlottak a tisztek, a tisztések, meg a bent lévő pihenő bakák is. Az őrnagy a bejárat mellett maradt, onnan figyelte a két honvédet. A legénység hangosan szurkolt.

– Még hat van hátra! Emeld, emeld, most már ki fogod bírni!

– Ne hagyd magad, Bogár, még bármi lehet!

De a legtöbben most már nem is a versenynek, hanem a teljesítménynek drukoltak. Néhány perc múlva majd elmondhatják, hogy olyan ember van a szakaszukban, aki egymaga kettőszáz fél mázsás lövedéket cipelt át a kaszárnya udvarán. Az utolsó lövedéknél már ütemesen kiáltották Erdődi nevét. Az őrnagy is vidáman mosolygott, a tisztek tapsoltak, amikor Ferenc az utolsó töltenyt is a helyére emelte. Ekkor felbomlott a sor, hozzá szaladtak, mindenki körbeállta, a vállát veregették, még a vesztesek is gratuláltak, és a fejüket csóválták, ki hitte volna. A tisztek befelé indultak, de Ferenc kibontakozott a lelkesedésből. Megindult a tönkön ülő Bogár felé, elé állt, majd intett neki:

– Gyere – eddig magázta, a tegezés jelezte, hogy mostantól egyenrangúak. Bogár felemelkedett, és utána indult. Neki még tizenhat malaca árválkodott a kamra polcain. Ferenc fáradtan megfogta az egyiket, Bogár megértette, és a másik oldalról kezdte emelni. Ketten vitték át a lövedéket, mert a munka még nem volt befejezve. A szakasz gyorsan felfogta a helyzetet, lelkendezve szaladtak a kamrához, és vitték át a raktárba a megmaradt tizenöt löszert, kettesével, vidáman nevetgélve, hogy a több órás munkát is megúszták, meg láttak egy nagyszerű tüzérpárbajt is. A szakasz tagjai a két hős vállát

veregetve indultak befelé, Bogár kezét nyújtott Erdődinek, a vitát befejezték. Az őrnagy megvárta a két fáradt embert.

– Bogár, maga menjen az ápolókhoz. Szép volt, maga is átvitt 184-et egyedül. Maga meg, Erdődi, dicséretben részesül. Az egész osztály dicsőségét növelte, amihez gratulálok. Ám mostantól vigyázzanak, kivel vitatkoznak össze, mert ezentúl nincs ilyen párbaj, meg ellenségeskedés! Maguk együtt fognak harcolni, hát becsüljék meg magukat és egymást is!

*

Estefelé az udvar sarkában, a raktár melletti kerítés tövében Ferenc csendesen szívta a kapadohányt, amihez itt hozzájutott. A bejáraton most lépett ki a fekete hajú Kapcsa, és Ferenc felé tartott. Amikor odaért hozzá, lopva körbenézett, azután a zsebébe nyúlt, és egy köteg pénzt vett elő.

– Itt van. De gyorsan számolja meg, mert nem lenne jó, ha észrevennék, és megtudnák, hogy önmagára fogadott.

– Miért csak mások nyerjenek az én fáradtságomon?

– Tudja azt maga. Megharagudnának. Elnyeri a pénzüket is, meg az őrnagy is megdicséri. A magam részét már levontam. Ügyes volt, hogy egy a háromhoz adta meg az esélyt, mindenki inkább Bogárra tett, maga most ezzel nagyot kaszált.

Három gyerekem van, azokat más nem eteti, csak én, gondolta Ferenc.

– Majdnem ötven pengőt. Negyvenet hazaadok. Tartsd a szád, mert jól mondod: megharagudnának!

– Minek beszélnek? – A fekete legény vállat vont. – Csak azt mondja meg, honnan tudta, hogy nyerni fog?

Ferenc mélyet szívott a cigarettába, a sötétben, hidegben felparázslott a csikk. Honnan tudta volna?

– Nem az a lényeg, hogy ki tud megemelni egy lövedéket.

– Hát mi?

– Az számít, hogy ki tudja megemelni a két-századikat.

Kapcsa nem nagyon értette, megvakargatta az üstökét, azután megint vállat vont, majd hirtelen sarkon fordult, és visszaindult a meleg kaszárnyába.

*

Bogár hasfalában sérvet állapítottak meg a kórházban, és mivel ráemelt, ezért meg is kellett műteni. Az ereje a későbbiekben már nem szolgálta olyan jól, mint korábban. Mivel nem tudott ettől kezdve nagyot emelni, lassan elfogyott a becsülete, egy hónap múlva át is helyezték a bakákhoz, egy lövészezredhez. Ferenc ázsioja ezzel szemben megnőtt, bár nem sokáig volt ő a legerősebb tüzér. Egy hónappal a párbaj után egy Gaál István nevű honvéd érkezett, éppen Bogár helyére a szakaszhoz. Ferenchez hasonlóan alacsony, de vele ellentétben nagyon vaskos, köpcös férfi volt. Apró bajuszkája felett tömpe malacorr vöröslött, szemei keskeny sávjából alig látszott ki szembogara, pirospozsgás képén mindig széles mosoly húzódott. Vidám, nevetős férfi volt, örök-ké jó kedélyű, akit leginkább a szoknyák érdekeltek. Mészáros volt abban a városban, ahol Pali állatorvosként dolgozott. Hatalmas izmok duzzadtak a karján, és egyedül képes volt megemelni olyan terheket, amiket két átlagos katona is alig bírt megmozdítani. Hamar kiderült, hogy testi ereje nagyobb Ferencénél, de utóbbi nem bánta. Őt nem izgatta, hogy első legyen, és sosem büszkélkedett a párbajjal. A kiképzés hosszú hetei alatt ennek emléke lassan elmosódott, ahogy Bogárról is megfélekedtek apránként.